
проведення процесуальних дій); 3) в ознаках суб'єкта (за ст. 373 КК України визначено більш широке коло можливих суб'єктів злочину).

ОЦІНКА КАРАНОСТІ ТА ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 134 КК УКРАЇНИ

*Сковородько Ярослава Анатоліївна,
студентка 3-го курсу юридичного факультету
Київського національного університету ім. Т. Шевченка*

Право на життя затверджене Загальною декларацією прав людини (1948р.), зафіксоване у ст. 2 Конвенції Ради Європи про захист прав людини та основних свобод (1950 р.), ст. 6 Конвенції про права дитини (1989 р.) та у великій кількості законів різних держав світу, зокрема стаття 27 Конституції України встановлює: «Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави — захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань» .

Як і деякі інші репродуктивні права людини, право на припинення життя власної дитини не може викликати однозначного ставлення. Згідно Декларації щодо медичного абортів, прийнятої в Осло (прийнята 24-ю Всесвітньою медичною асамблеєю, Осло, Норвегія, серпень 1970 р., внесені поправки 35-ю Всесвітньою медичною асамблеєю, Венеція, Італія, жовтень 1983 р.), обставини, за яких життєві інтереси матері зіштовхуються з життєвими інтересами ненародженої дитини, породжують дилему і ставлять питання, чи повинна свідомо перериватися вагітність; різноманіття точок зору щодо цієї ситуації породжує різноманітність ставлень до життя ненародженої дитини; це сфера особистих переконань та совісті, яку необхідно поважати.

Легалізація абортів допомагає попередити смертність жінок репродуктивного віку, що є запорукою власне майбутнього існування держави. Заборона абортів, на жаль, не зменшить суттєво їх загальну кількість, а кількість ускладнень збільшиться у декілька десятків разів, оскільки значно більша кількість жінок шукатиме будь-яку можливість здійснити кримінальний аборт або їхатиме з метою його здійснення до тих держав, де він залишиться легалізованим.

Протиприродне переривання вагітності може бути патологічним або штучним. У свою чергу, штучний аборт поділяється на правомірний та незаконний, у т.ч. кримінально караний. Суспільна небезпека злочину, передбаченого ст. 134 Кримінального Кодексу України, визначається тим, що це діяння може супроводжуватись різними ускладненнями - кровотечами, сепсисом, безпліддям, психічними аномаліями, смертю тощо.

Обов'язковою ознакою кримінального абортів є настання злочинного наслідку - припинення вагітності, з цього моменту, злочин вважається закінченим. Якщо ці наслідки не настали, то вчинене кваліфікується як замах на аборт за ст.15 і відповідною частиною ст. 134 КК України.

Незаконне проведення абортів - злочин умисний. Необережне припинення вагітності під ознаки ст. 134 КК України не підпадає.

За відповідних умов припинення вагітності може бути підставою для відповідальності за необережне тілесне ушкодження (ст. 125 КК України).

Аборт може бути проведений з різних мотивів (користь, співчуття). Судова статистика свідчить, що аборт проводять лікарі (12,3%), медичні сестри й акушерки (11,6%) та особи, які не мають ніякої медичної освіти (76,1%) .

Незаконне проведення аборту припускає згоду вагітної жінки на цю операцію. Якщо аборт проводиться без згоди потерпілої, то вчинене кваліфікується за ст. 121 КК України.

У тих випадках, коли жінку примусили зробити аборт (насильницький аборт), дії винних кваліфікуються за ст. 121 КК України, а якщо примушування не вдалося і операція не була проведена чи не була завершена - як замах на примусовий аборт за статтями 15 і 121 КК України.

За ч. 2 ст. 134 КК кваліфікуються випадки заподіяння смерті необережно. Якщо винний припускав можливість настання смерті і байдуже ставився до цього, то вчинене утворює сукупність умисного вбивства і проведення аборту (ч. 1 ст. 115 та ч. 2 ст. 115 та ч. 2 ст. 134 КК).

Спричинений аборт тривалий розлад здоров'я може призвести до втрати загальної працездатності більше ніж на 15%, чи необхідності лікування його більше як 21 день, чи до душевної хвороби, а також втрати здатності народжувати дітей.

Відповідальність за ст. 134 КК України настає і у тому разі, коли жінка погоджується на переривання вагітності під впливом погроз з боку інших осіб. Особи, які не лише примушують жінку до штучного переривання вагітності, а й сприяють незаконному проведенню аборту (наприклад, надають приміщення, інструменти або заздалегідь обіцяють приховати сліди злочину), мають притягуватись до відповідальності за ч. 5 ст. 27, ст. 134 КК України як пособники.

Для встановлення факту передчасного переривання вагітності провадиться судово-медична експертиза.

Переривання вагітності без згоди потерпілої внаслідок застосованого до неї фізичного насильства (скажімо, в результаті нанесення їй удару чи побоїв) залежно від форми вини та інших обставин справи може бути кваліфіковане за ст. ст. 121, 128 або 140 КК України.

Інші способи штучного переривання вагітності можуть бути різними (механічний, операційний, токсичний, вакуум-аспіраторний тощо), на кваліфікацію за ст. 134 КК України не впливають і враховуються при призначенні покарання.

Заподіяння смерті плоду людини після того, як почались фізіологічні роди і з'явилась можливість безпосереднього фізичного впливу на тіло дитини, є не аборт, а вбивством.

Позбавлення життя дитини, яка опинилася поза утробою матері внаслідок передчасних родів або нещасного випадку, також слід розцінювати як вбивство. Не виключається кваліфікація вчиненого за сукупністю злочинів - як незаконне проведення аборту та вбивство.

Якщо особа вчинила всі дії, які з її погляду були необхідними для переривання вагітності (зробила ін'єкцію, здійснила хірургічне втручання тощо), однак вагітність перервати не вдалося, вчинене слід кваліфікувати за ст. 15 КК України, ч. 1 ст. 134 КК України.

Таким чином, кваліфікація дій, передбачених ст. 134 КК України є досить складною.

Провівши аналіз статті 134 КК України, недосконалість її очевидна. Вона не охоплює жодного випадку незаконного аборт, проведеного особою, що має спеціальну медичну освіту, якщо при цьому не було завдано суттєвої шкоди здоров'ю вагітної. Мова йде про випадки кримінального аборту:

1) поза закладами, що мають право на таку діяльність (наприклад, гінекологом-пенсіонером удома);

2) з порушенням порядку отримання дозволу вагітної жінки або її законного представника на таку операцію;

3) при відсутності соціальних або медичних показань, коли термін вагітності складає від 12 до 22 тижнів;

4) при терміні понад 22 тижні.

Усі ці дії є не менш, а навіть більш соціально небезпечними, аніж передбачені у частині 1 статті 134 Кримінального кодексу України щодо проведення абортів особою, яка не має спеціальної медичної освіти.

Загалом рівень притягнення до кримінальної відповідальності за незаконне проведення абортів є дуже низьким. Потрібно, також звернути увагу, що розкриття злочинів, передбачених ст. 134 КК України та їх розслідування супроводжується рядом перешкод. По-перше, важко добути, зібрати ґрунтовну переконливу доказову базу; по-друге, не допомагає повному, всебічному, об'єктивному досудовому слідству з перспективою направлення справи до суду відсутність напрацьованих методик розслідування цієї категорії злочинів; по-третє, відсутність спеціалізації при розслідуванні цих справ і відповідно відсутність первинних знань, передусім професійних та медичних навичок у слідчих для розслідування кримінальних справ.

Науковий керівник – Беньківський В.О., асистент кафедри кримінального права та кримінології юридичного факультету Київського національного університету ім. Т. Шевченка

ОСНОВНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЗЛОЧИННОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

*Теплякова Анастасія Сергіївна,
студентка 2-го курсу економіко-правового факультету
Донецького національного університету*

Останнім часом у суспільстві відбулися і тривають глибокі зміни, які тим чи іншим чином впливають на криміногенну обстановку. Особливо це стосується причин та умов злочинності неповнолітніх. Злочинність неповнолітніх – це багатогранний, важко досліджуваний феномен, який в останній час потребує величезної уваги дослідників. Соціальна дезорганізація, що характерна для нашого суспільства, в цілому зачіпає підлітків сильніше, ніж дорослих. Саме цим пояснюються несприятливі характеристики та тенденції підліткової злочинності.

Злочинність неповнолітніх в останні роки проявляє деяке зменшення, але продовжує залишатись виключно небезпечним явищем. Наявність причин та умов, що сприяють злочинності неповнолітніх, не означає однак, що їх не можна уникнути. Вказані причини та умови злочинів у деякій мірі піддаються регулюванню, нейтралізації та знищенню.

Виявлення причин та умов злочинності неповнолітніх має велике значення для сучасного українського суспільства особливо у період загострення і без того складної соціально-політичної та економічної ситуації, внаслідок якої страждають в першу чергу ті, чиє життя тільки починається, – діти. Низка деструктивних соціальних процесів позначилася на процесі соціалізації неповнолітніх, на формуванні їх особистості, на рості злочинності серед цієї вікової категорії.

Так, близько 11% серед осіб, які беруть участь у скоєнні злочинів, – неповнолітні. Поширення злочинності серед них випереджає її загальне зростання, а кількість підлітків, що вчинили злочин вдруге, за останні роки збільшилась більш як на 19%. Майже кожен другий злочин скоюється підлітками у групі; частіше з особливою жорстокістю і цинізмом.